

χίσει αδιάκοπα, εκτός τῶν ἄλλων δραστηριοτήτων της καί τήν ἐνασχόλησή της μέ τήν καταγραφή τῆς ἱστορίας τῆς γενετείας της, τῆς ἱστορικής πόλεως τῶν Σερρῶν.

ΚΩΝΣΤ. Β. ΧΙΩΛΟΣ

Παναγιώτης Χρ. Ζιώγας, «Ἄνω Πορρόια -Γενεαλογίες καί Εἰκόνες. Θεσσαλονίκη 2005, σχῆμα 4ο, σελ. 462.

Στίς νότιες ὑπώρειες καί στή μέση περίπου τοῦ ὄρους Μπέλες ἢ Κερκίνης δεσπόζει ὁ σημαντικός οἰκισμός τοῦ χωριοῦ τῶν Ἄνω Πορροίων.

Σύμφωνα μέ τήν παράδοση – γιατί, λόγω τῶν ἐπανειλημμένων σκοπίμων καί συστηματικῶν βουλγαρικῶν καταστροφῶν στήν Ἀνατολική Μακεδονία (1913,1916-1918, 1941-1944) λείπουν γραπτές πηγές – τά Ἄνω Πορρόια δημιουργήθηκαν πρὶν ἀπό 250 περίπου χρόνια ἀπό τίς ἀλλεπάλληλες μετοικεσίες (ὀργανωμένες καί ὁμαδικές, ἀλλά καί μεμονωμένες) ἑλληνοβλαχικῶν χριστιανικῶν οἰκογενειῶν, κυρίως ἀπό τήν Ἠπειρο καί τή Δυτική Μακεδονία.

Μέχρι καί τίς ἀρχές τοῦ 19ου αἰώνα σέ ὅλη τήν Ἠπειρο καί τή Δυτική Μακεδονία ἐπικρατοῦσε μεγάλη ἀνασφάλεια καί φόβος ἐξαιτίας καταστροφικῶν ἐπιδρομῶν ἀτάκτων Γκέγκηδων καί Τουρκαλβανῶν, πού κορυφώθηκε μέ τήν τυραννική διοίκηση τοῦ Ἀλή Πασά τῶν Ἰωαννίνων († 1822). Ἀντίθετα, στό Σαντζάκι (νομαρχία) Σερρῶν ἡ σταθερή καί φρόνιμη διοίκηση τοῦ Ἰσμαήλ Μπέη ἔδινε μεγαλύτερη ἀσφάλεια ζωῆς καί ἔτσι πετύχαινε τό σκοπό του, νά προσελκύει δηλαδή στήν περιοχή του τοὺς πρόσφυγες πού ἐγκατέλειπαν τόν τόπο τους γιά τοὺς παραπάνω λόγους.

Κατά τήν τουρκοκρατία τά Ἄνω Πορρόια ὑπάγονταν σέ ἕναν ἀπό τοὺς Καζάδες (ἐπαρχίες) τοῦ Σαντζακίου Σερρῶν καί κατά τόν 19ο αἰώνα ἐξελίχθηκαν σέ σημαντικό ἐμπορικό κέντρο τῆς εὐρύτερης περιοχῆς. Ἀπό τό 1913 ὑπάγονται στό Νόμο Σερρῶν τοῦ νέου ἑλληνικοῦ κράτους καί ἀριθμοῦν σήμερα 1.400 περίπου μονίμους κατοίκους.

Γιά τό χωριό αὐτό κυκλοφόρησε πρόσφατα ἡ παραπάνω ἰδιαίτερα σημαντική καί πρωτότυπη ἐργασία, πού ἔχει ὡς κύριο θέμα της τή γενεαλογία τῶν ἑλληνοβλαχικῶν οἰκογενειῶν τοῦ χωριοῦ.

Ὁ συγγραφέας Παναγιώτης Χρ. Ζιώγας, δρ Φιλ. καί τέως Σχολικός Σύμβουλος Μ.Ε., γεννημένος στά Ἄνω Πορρόια καί γόνος μιᾶς ἀπό τίς παλαιότερες καί σημαντικότερες οἰκογένειες τοῦ χωριοῦ, ἐργάστηκε ἐπί τέσσερα περίπου χρόνια μέ ἔντονη συναισθηματική προσέγγιση στήν ἱστο-

ρία τῆς γενέτειράς του, ἀλλά καί μέ ἐπιστημονική μεθοδικότητα καί συνέπεια.

Τό σημαντικῆς ποιοτικῆς ἐμφάνιση καί καλαισθησίας βιβλίο του περιλαμβάνει τά κεφάλαια: Προλεγόμενα (σελ. 11-13), Ἱστορική Εἰσαγωγή (σελ. 15-83), Γενεαλογίες (σελ. 85-245), Εἰκόνες (σελ. 247-411), Παράρτημα (σελ. 413-441) καί Εὐρετηριακοί Πίνακες (σελ. 443-462).

Ἡ ἐκτεταμένη «Ἱστορική Εἰσαγωγή», μέ τήν ὁποία συνδέεται ἄμεσα καί τό «Παράρτημα», ἀρχίζει μέ τήν τοπογραφία καί τήν οἰκιστική, τήν ὄνομασία, τήν προέλευση τῶν οἰκογενειῶν καί τίς ἐπιγαμίες, τήν ἐπωνυματολογία καί τά βαπτιστικά ὀνόματα, τή δημογραφική ἐξέλιξη. Στή συνέχεια ἀκολουθοῦν οἱ ἱστορικές ἐξελίξεις στή Ἄνω Παρρρία καί τήν εὐρύτερη περιοχή τους, ἀπό τή δημιουργία τῆς Βουλγαρικῆς Ἐξαρχίας (1870) μέχρι σήμερα. Ὅμως μέ τήν ἀνέλιξη τῶν τυπικῶν ἱστορικῶν γεγονότων συνδυάζεται καί ἀναπτύσσεται ἔντεχνα καί μιά πολυθεματική ἐξιτόρηση γεγονότων τῆς τοπικῆς καθημερινῆς ζωῆς, ἡ γλαφυρή περιγραφή τῶν ὁποίων κάνει τό κείμενο ἀντικειμενικά ἐνδιαφέρον καί παρασύρει εὐχάριστα τόν ἀναγνώστη.

Τό φυσικό περιβάλλον μέ κυρίαρχο στοιχεῖο τά τρεχούμενα νερά, ἡ κτηνοτροφία, ἡ καπνοκαλλιέργεια καί ἡ σηροτροφία, ἡ ἀναφορά στόν Μακεδονικό ἀγώνα καί στίς ἐνέργειες τῆς Ρουμανίας – ἀπό τήν τουρκοκρατία μέχρι τό 1940 – γιά τήν ἀπόκτηση στή Μακεδονία νησίδας ἐπιρροῆς στούς Ἑλληνοβλάχους (Ἀρωμούνους), μέ τήν ἴδρυση Μητροπόλεων Βλάχων καί ρουμανικῶν σχολείων, ἀλλά καί τή συνύπαρξη Ἑλλήνων-Τούρκων καί Βουλγάρων μέχρι τό 1925, ἡ ἐγκατάσταση, στή συνέχεια, καί ἡ ἀνάμειξη τῶν Μικρασιατῶν καί Ποντίων προσφύγων εἶναι μερικά ἀπό τά ἐνδιαφέροντα ἱστορούμενα.

Τό ἐπόμενο κεφάλαιο «Γενεαλογίες» περιέχει σύντομα ἱστορικά-ἐνημερωτικά σημειώματα γιά κάθε οἰκογένεια καί τό γενεαλογικό της δέντρο ἀπό τίς ἀρχές τοῦ 19ου αἰώνα περίπου. Εἶναι, μαζί μέ τόν «Πίνακα Γενεαλογικῶν Συγγενειῶν ἀπό Γάμους» (σελ. 445-450), ἡ σημαντικότερη ἐργασία τοῦ βιβλίου, τό ὑλικό τῆς ὁποίας εἶναι σέ μέγιστο βαθμό πρωτογενές, ἀπό προφορικές μαρτυρίες συγγενῶν καί ἡλικιωμένων κατοίκων τοῦ χωριοῦ, ἀλλά καί ἀπό ἔγγραφα ἰδιωτικῶν οἰκογενειακῶν ἀρχείων. Ἡ συγκέντρωση, ἡ ταξινόμηση καί ἡ διασταύρωση τῶν πληροφοριῶν τοῦ ὑλικοῦ, ἡ σύνταξη τῶν ἱστορικῶν σημειωμάτων κάθε οἰκογένειας καί ἡ ἀλληλοσύνθεσή τους, λόγω συγγενειῶν καί ἐπιγαμιῶν, ἡ διαμόρφωση τῶν πινάκων καί οἰκογενειακῶν δέντρων ὅπωςδήποτε θά ἦταν μιά χρονοβόρα, δύσκολη καί κοπιαστική διαδικασία γιά τόν συγγραφέα. Τό πρωτότυπο ἀποτέλεσμα – τό ὁποῖο θά μπορούσε νά ἀποτελέσει ὑποδειγματική

βάση για έναρξη αντίστοιχων εργασιών – είναι αντικειμενικά έντυπωσιακό και για τους γόνους των οικογενειών που τό διαβάζουν συγκινητικό.

Ἀκολουθεῖ τό κεφάλαιο «Εἰκόνες» μέ 333 εὐκρινέστατες ἄσπρόμαυρες χαρακτηριστικές φωτογραφίες, κατά χρονολογική σειρά, ἀπό τό 1915. Προέρχονται ἀπό ἰδιωτικά ἀρχεῖα, ἀποτυπώνουν κατά κανόνα πολυάνθρωπα σύνολα καί σέ κάθε μία ὑπάρχει λεζάντα πλήρους πληροφοριῶν, ὥστε νά προσθέτονται στοιχεῖα στά δύο προηγούμενα κεφάλαια. Τό βιβλίο τελειώνει μέ τό «Εὐρετήριο Κυρίων Ὀνομάτων».

Προξενεῖ θετικότερη ἐντύπωση ἢ ὑποδειγματική ἀριότητα τῆς ἐνημέρωσης ἀπό τόν συγγραφέα γιά τίς μεθόδους ἐργασίας του, ἢ διευκόλυνση ἔτσι τοῦ ἀναγνώστη, ἀφοῦ σέ κάθε κεφάλαιο προηγεῖται ἐνημερωτικό - ὑποβοηθητικό σημεῖωμα.

Τό βιβλίο, ἔχοντας κύριο θέμα τίς Γενεαλογίες καί τίς Εἰκόνες, μέ ἀναφορά – ἐκτός τῶν οικογενειακῶν δέντρων – καί σέ τοπικά, ὄχι τίς περισσότερες φορές σημαντικά γεγονότα, ὅπως ἐπίσης καί σέ ἐνέργειες ἢ συμπεριφορές ντόπιων κυρίως προσώπων, ζωντανεῖ μιᾶ μικρή κοινωνία καί ἀπό τήν ἄποψη αὐτή ἐντάσσεται στό εἶδος τῆς μικροῖστορίας, πού πρωτίστως ἐνδιαφέρει ὅσους συνδέονται μέ τό χῶρο καί τούς οἰκιστές του, τούς γόνους τῶν ἀναφερομένων οικογενειῶν καί τῶν εἰκονιζόμενων προσώπων, στούς ὁποίους δίνει τή δυνατότητα ἀνεύρεσης τῆς ἀπώτερης οικογενειακῆς τους ρίζας, ἢ ὁποῖα συνήθως γίνεται ἀσαφής μετά ἀπό κάθε τρίτη γενιά.

Ὅμως σήμερα ἡ μικροῖστορία ἀποτελεῖ πλέον βασική παράμετρο τῆς ἱστορικῆς ἐπιστήμης, γιατί πολλές φορές τά μικρά γεγονότα, ἐντασσόμενα σέ ἄλλα γνωστά καί μεγάλα, μποροῦν νά τά φωτίσουν περισσότερο, συμβάλλοντας ἔτσι στή λεπτομερέστερη καί αντικειμενικότερη ἐρμηνεία ἢ παρουσίαση τῆς ἱστορίας. Κατά συνέπεια, καί ἀπό τήν ἄποψη αὐτή τό βιβλίο γιά τά «Ἄνω Πορροῖα -Γενεαλογίες καί Εἰκόνες» εἶναι στό σύνολό του πολύτιμο ἀκόμα καί γιά ποικίλους ἐρευνητές γενικότερα.

Πρέπει ἰδιαίτερα νά ἐπισημανθεῖ ὅτι ὁ συγγραφέας Παναγιώτης Ζιώγας μέ τό ἔργο του αὐτό, πού εἶναι προσιτό καί ἐνδιαφέρον στό εὐρύ φιλιανγνωστικό κοινό, βοηθάει ὄχι μόνο τούς κατοίκους τοῦ παραμεθόριου αὐτοῦ χωριοῦ, ἀλλά καί γενικά ὅσους ἔχουν κοντινή ἢ ἀπώτερη καταγωγή ἀπό αὐτό, νά ἐπιβεβαιώσουν ἢ νά βροῦν τίς ρίζες τους καί νά ἐνδυναμώσουν τήν ἀγάπη καί τούς δεσμούς τους μέ τήν πολύπαθη ἀλλά καί πανέμορφη αὐτή περιοχή.